

Kod przedmiotu – II-16**Nazwa przedmiotu**

Podstawy improwizacji

Kierunek

Instrumentalistyka

Zakres

Fortepian

Typ studiów

3-letnie studia stacjonarne/niestacjonarne I stopnia

Wymagania wstępne

- biegłość warsztatowa odpowiadająca poziomowi wymaganemu po ukończeniu I roku studiów licencjackich w zakresie fortepian
- umiejętność odtworzenia usłyszanej melodii na poziomie wymaganym m.in. po ukończeniu II stopnia szkoły muzycznej
- podstawowa znajomość zasad harmonii klasycznej – m.in. na poziomie szkoły muzycznej II stopnia
- podstawowa wiedza dotycząca form muzycznych – na poziomie wymaganym po ukończeniu II stopnia szkoły muzycznej

Wymagania końcowe

- umiejętność realizacji na fortepianie usłyszanej melodii z towarzyszącym prostym akompaniamentem harmonicznym (zakres triady harmoniczej i dominant wtrąconych do funkcji pobocznych)
- wykonanie dowolnej, improwizowanej krótkiej formy muzycznej na fortepianie
- realizacja krótkiej formy muzycznej w kilku aranżacjach stylistycznych, np. walc, hymn, marsz żałobny, menuet. Zaimprowizowanie krótkiej ilustracyjnej formy muzycznej o zadanym tytule programowym

Cele kształcenia

- Opanowanie praktycznej realizacji na fortepianie improwizowanych podstawowych elementów dzieła muzycznego: melodii, harmonii, metrum i rytmu, dynamiki i artykulacji
- Umiejętność opisanie i praktycznej realizacji na fortepianie faktury najbardziej znanych gatunków muzycznych
- Zdobycie umiejętności praktycznej kreacji improwizowanej krótkiej formy muzycznej, czyli zaplanowanie/tworzenie na poczekaniu takiej formy i jej realizacja

Treści programowe

- Definicja pojęcia (w tym źródeł) i podstawowe zagadnienia związane z improwizacją
- Wymagane zdolności i wiedza: słuch muzyczny, wyobraźnia dźwiękowa, pamięć muzyczna, umiejętność wykonania na fortepianie melodii ze słuchu i jej transponowanie
- Podobieństwa i różnice improwizacji klasycznej oraz jazzowej
- Rola improwizacji w historii sztuki muzycznej
- Improwizacja jako realizacja na poczekaniu muzycznego zadania, w którym część elementów zostaje określona (np. melodia, metrum czy faktura)
- Demonstracja, jak określenie i ograniczenie pola danego zadania paradoksalnie ułatwia jego wykonanie
- Porównanie improwizacji muzycznej do spontanicznej wypowiedzi słownej i związane z tym analogie (np. znajomość języka, określenie tematu wypowiedzi, używanie gotowych konstrukcji językowych). Omówienie podobieństw i różnic w tej analogii
- Podstawy praktycznej harmonii funkcyjnej, gamy, kadencje i najprostsze modulacje – realizacja praktyczna w różnych tonacjach. Tonacja jako układ względny, pozostający niezmienny po transpozycji. Umiejętność wzrokowego wyobrażenia sobie i odnalezienia na klawiaturze funkcji harmonicznym tonacji
- Podstawy kontrapunktu i jego praktyczna realizacja na fortepianie. Podstawowe reguły prowadzenia głosu towarzyszącego melodii
- Wykonywanie szeregu dominant wtrąconych i ich rozwiązań jako progresji przez kolejne tonacje koła kwintowego. Praktyczny podział realizacji harmonii na partie obu rąk, umożliwiający właściwą realizację podstawowych reguł prowadzenia głosów
- Wypełnienie harmonicznego układu melodia – kontrapunkt, praktyczne i techniczne zagadnienia realizacji harmonii na fortepianie, podział faktury pomiędzy obie ręce, rola pedalizacji. Ćwiczenia praktyczne i zadania
- Kanony harmonizacji przebiegów melodycznych: harmonizacja gamy oraz gamy z repetycjami składników i zmianą funkcji harmonicznym na repetowanych dźwiękach. Ćwiczenia praktyczne w różnych tonacjach
- Najprostsze układy fakturalne. Melodia w górnym głosie i dolnym głosie - wykonywana przez lewą rękę. Najbardziej znane przykłady w literaturze fortepianowej
- Akompaniament komplementarny
- Ćwiczenia w różnych tonacjach improwizowanych form z melodią w głosie dolnym, zadanie domowe
- Często spotykane układy harmonicznym i ich praktyczna realizacja jako progresji przez kolejne tonacje
- Hymn jako przykład realizacji prostej melodii z akompaniamentem, na przykładzie hymnu Polski, Niemiec i Wielkiej Brytanii. Ćwiczenia praktyczne i zadanie domowe
- Improwizacja ilustracyjne – realizacja krótkich improwizowanych utworów programowych, w których istotne jest oddanie za pomocą faktury fortepianowej różnych zjawisk i emocji
- Elementy techniki imitacji i wariacji – ich ważna rola oraz praktyczne wykorzystanie w improwizacji. Ćwiczenia i zadanie domowe

Zamierzone efekty uczenia się

W zakresie wiedzy:

- posiada ogólną znajomość literatury muzycznej (K_W01)
- posiada znajomość podstawowego repertuaru związanego z zakresem (K_W02)
- posiada znajomość elementów dzieła muzycznego i wzorców budowy formalnej utworów (K_W03)
- posiada wiedzę umożliwiającą docieranie do niezbędnych informacji (książki, nagrania, materiały nutowe, Internet), ich analizowanie i interpretowanie we właściwy sposób (K_W04)
- rozpoznaje i definiuje wzajemne relacje zachodzące pomiędzy teoretycznymi i praktycznymi aspektami studiowania (K_W07)
- posiada znajomość stylów muzycznych i związanych z nimi tradycji wykonawczych (K_W08)
- posiada podstawowe wiadomości w zakresie praktycznego zastosowania wiedzy o harmonii i zdolność analizowania pod tym kątem wykonywanego repertuaru (K_W13)
- dysponuje podstawową wiedzą z zakresu dyscyplin pokrewnych pozwalającą na realizację zadań zespołowych (także o charakterze interdyscyplinarnym), (K_W14)
- posiada znajomość podstawowych wzorców leżących u podstaw improwizacji i aranżacji (K_W15)

W zakresie umiejętności:

- posiada umiejętność rozumienia i kontrolowania struktur rytmicznych i metrycznych oraz aspektów dotyczących aplikatury, smyczkowania, pedalizacji, frazowania, struktury harmonicznego itp. opracowywanych utworów (K_U13)
- posiada biegłą znajomość w zakresie słuchowego rozpoznawania materiału muzycznego, zapamiętywania go i operowania nim (K_U14)
- posiada podstawowe umiejętności kształtowania i tworzenia muzyki w sposób umożliwiający odejście od zapisanego tekstu nutowego (K_U17)

W zakresie kompetencji społecznych:

- umie gromadzić, analizować i w świadomy sposób interpretować potrzebne informacje (K_K01)
- realizuje własne koncepcje i działania artystyczne oparte na zróżnicowanej stylistyce, wynikającej z wykorzystania wyobraźni, ekspresji i intuicji (K_K02)
- w sposób świadomy i profesjonalny umie zaprezentować własną działalność artystyczną (K_K09)
- posiada umiejętność adaptowania się do nowych, zmiennych okoliczności, które mogą występować podczas wykonywania pracy zawodowej lub twórczej (K_K13)
- jest zdolny do efektywnego wykorzystania wyobraźni, intuicji, twórczej postawy i samodzielnego myślenia w celu rozwiązywania problemów (K_K14)

Formy kształcenia

Wykład, demonstracja omawianego zagadnienia, ćwiczenia praktyczne na jednym i dwóch fortepianach, ćwiczenie i zadanie domowe wykonywane na kolejnych zajęciach

Nakład pracy studenta niezbędny do osiągnięcia zamierzonych efektów uczenia się

Rok	I		II		III	
Semestr	1	2	3	4	5	6
Punkty ECTS					2	2
Ilość godzin w tygodniu					1	1
Rodzaj zaliczenia					Zal	Egz
Legenda	Zal – zaliczenie; zost – zaliczenie ze stopniem; egz – egzamin; ekm – egzamin komisyjny					

Kryteria oceny

- jakość realizowanej improwizowanej wypowiedzi muzycznej na fortepianie
- umiejętność wykonywania faktury różnych gatunków muzycznych
- zdolność praktycznej harmonizacji zadanej melodii

Literatura (piśmiennictwo)

- Szabolcs Esztenyi - Improwizacja fortepianowa. Metoda nauczania, Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, Warszawa, 2009
- Brian Chung, Dennis Thurmond - Improvisation at the Piano: A Systematic Approach for the Classically Trained Pianist Paperback – Alfred Music, 2007
- Rytmika w kształceniu muzyków, aktorów, tancerzy i w rehabilitacji, Akademia Muzyczna w Łodzi, 2000-2011
- Markus Schwenkreis - Compendium Improvisation, Schwabe Verlag Basel, 2018
- Modern Piano Improvisation, Easy Pieces for Playing and Improvising, Alfred Music, 2015
- Brian McGravey - How to Improvise on Piano: Learn How to Approach, Develop and Master the Art of Piano Improvisation - Amazon Books, 2018

Język wykładowy

Polski, angielski

Imię i nazwisko wykładowcy

dr Jan Kubica